

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора медичних наук, завідувача кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М. І. Пирогова, професора Бондара Сергія Анатолійовича на дисертаційну роботу аспіранта кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Набіля Басіма Юсіфа Хаддада на тему: «Конституціональні аспекти виникнення доброякісних невусів», подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.114 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність обраної теми дисертації.

До невусів відносять цілий ряд патологічних новоутворень шкіри або слизових оболонок людини, спільним для яких є змінений колір відносно оточуючих покривів, частіше – гіперпігментація. Невуси можуть бути вродженими та набутими, відрізняються за патоморфологічним складом та характерними зонами локалізації, розповсюдженістю та глибиною локалізації. Кількість та різновиди невусів достатньо значно відрізняються і можуть варіювати в залежності від цілого ряду факторів, у тому числі й віку, статі, зони мешкання, кольору шкіри людини тощо.

Не зважаючи на існуючі на теперішній час дослідження, наукові розробки, присвячені вивченню невусів, цілий ряд аспектів щодо причин, механізмів виникнення та розвитку невусів залишаються не до кінця визначеними.

Для більшості невусів не характерна злоякісна неоплазія, але деякі з них можуть відігравати значну роль у виникненні злоякісних новоутворень шкіри, зокрема меланом. Це явище відоме як невус-асоційована меланома. Така

можливість ще більше актуалізує необхідність вивчення етіології та патогенезу різноманітних невусів.

Тому, вважаю, що представлена дисертація Набіля Басіма Юсіфа Хаддада на тему: «Конституціональні аспекти виникнення доброякісних невусів» є актуальною і важливою як для теоретичної, так і для практичної медицини.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні, відповідному вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Здобувач виконав якісний патентно-інформаційний пошук за напрямком дисертаційного дослідження, чітко сформулював мету дисертації та конкретні завдання, застосував клінічні, антропометричні та соматотипологічні методи дослідження, які були необхідні для виконання поставлених завдань, здійснив ґрунтовну статистичну обробку триманих результатів дослідження у ліцензованій програмі статистичного аналізу, що надало можливості отримати як достовірні показники в групах дослідження, так і встановити достовірні відмінності за даними показниками в різних групах дослідження. Отримані результати були ретельно узагальнені та проаналізовані і відповідним чином відображені в основних положеннях та висновках дисертації.

Результати дисертаційного дослідження були достатньо оприлюднені та обговорені на з'їзді Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів і науково-практичних конференціях з міжнародною участю та опубліковані у вигляді статей у рекомендованих фахових наукових виданнях України, закордонному науковому виданні та тез у матеріалах конференцій.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Новизна отриманих результатів дослідження не викликає сумніву.

Дисертантом уперше встановлені конституціональні особливості мешканців України чоловічої статі, хворих на доброякісні меланоцитарні прості, диспластичні і вроджені невуси та немеланоцитарні доброякісні невуси порівняно зі здоровими чоловіками, що дозволило уперше виявити у таких хворих прояви «субпатологічного» конституціонального типу, який характеризується більш довгим циліндричним тулубом, з меншою довжиною верхніх та нижніх кінцівок та більшими значеннями ширини дистального епіфіза стегна на фоні менших значень ширини дистального епіфіза гомілки.

Так само уперше встановлені чисельні відмінності показників будови тіла між хворими на доброякісні невуси – більші значення поперечних, обхватних розмірів тіла, товщини шкірно-жирових складок, компонентів соматотипу, за винятком ектоморфного, та показників компонентного складу маси тіла у хворих на меланоцитарні прості невуси, ніж у хворих на меланоцитарні диспластичні невуси.

Уперше проаналізовані показники кількості невусів на тілі та на руках, показників, що характеризують дерматоскопічний індекс згідно «ABCD правила дерматоскопії» між різними групами хворих на доброякісні невуси і виявлено, що найбільші значення цих показників є у хворих на меланоцитарні доброякісні диспластичні невуси, а найменші значення – у хворих на немеланоцитарні доброякісні невуси.

Новітніми є встановлені кореляції величини дерматоскопічного індексу з антропометричними та соматотипологічними показниками українських чоловіків, хворих на доброякісні невуси.

Також уперше дисертантом розроблені достовірні дискримінантні моделі, які з високою ймовірністю дозволяють прогнозувати можливість виникнення доброякісних невусів в чоловіків на основі урахування особливостей їх будови тіла та відокремити доброякісні меланоцитарні прості або диспластичні невуси.

Результати досліджень, отримані дисертантом, повністю викладені в опублікованих працях.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Результати отримані на достатній кількості спостережень – 92 чоловіки першого зрілого віку, розподілені на кількісно достатні групи хворих на різні невуси та 82 практично здорових чоловіки такого ж віку. Методи дослідження, використані дисертантом є загальноновизнаними в науковій спільноті та відповідають усім вимогам щодо дослідницької практики.

Усі хворі на доброякісні невуси були відібрані на основі клінічних обстежень на базі кафедри шкірних і венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти ВНМУ ім. М. І. Пирогова та Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону. Встановлення діагнозу невусів проводили згідно двоетапного алгоритму для класифікації пігментних новоутворень, що був прийнятий на Першому Всесвітньому конгресі по дерматоскопії. Дерматоскопічне дослідження проведене за допомогою сучасного дерматоскопу DELTA 20 T, який забезпечує належну точність і простоту діагностики патологічних змін шкіри. Антропометричне обстеження проведено згідно методики Бунака В.В.. Оцінку соматотипу проведено згідно схеми Хіт-Картер, визначення компонентного складу маси тіла проведено за формулами Матейка.

Статистична обробка результатів дослідження проведена в ліцензованому пакеті «Statistica 5.5» за допомогою непараметричних методів оцінки. Кореляційний аналіз проведено з використанням непараметричного методу Спірмена. Для розробки моделей можливості виникнення доброякісних невусів в залежності від антропометричних, соматотипологічних, або дерматоскопічних показників застосований метод дискримінантного аналізу.

Основні наукові положення та висновки дисертації органічно витікають з отриманих результатів, які були узагальнені, ретельно проаналізовані та обговорені з використанням порівнянь та посилань на результати інших дослідників. Загалом у роботі використано 213 джерел наукової літератури.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Основним науковим завданням, метою дослідження було визначення особливостей антропометричних, соматотипологічних, дерматоскопічних показників у чоловіків першого зрілого віку, хворих на доброякісні меланоцитарні прості, диспластичні і вроджені невуси та немеланоцитарні доброякісні невуси і розробка на підставі аналізу даних показників прогностичних дискримінантних моделей можливості виникнення невусів.

Вважаю, що поставлене завдання дисертантом виконане повністю і на високому рівні, як стосовно отриманого конкретного цифрового матеріалу досліджень, так і розробки положень та висновків дисертаційного дослідження.

У процесі підготовки до виконання та безпосереднього виконання дисертаційного дослідження пошукач продемонстрував свій високий науково-методичний рівень – опрацював публікації за даною тематикою, чітко визначив мету та завдання досліджень, їх структуру, оволодів клінічними методами діагностики невусів, методиками антропометричних та соматотипологічних досліджень, методиками біомедичної статистики. Дисертантом особисто написані усі основні розділи дисертаційного дослідження. Аналіз, узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків проведено з консультативною допомогою наукового керівника.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Основне теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в визначенні характерних особливостей конституціональних показників у чоловіків, мешканців України, хворих на доброякісні невуси, що значно розширює існуючі уявлення про можливі предиктори розвитку даних захворювань.

Отримані результати досліджень мають важливе практичне значення для медицини, зокрема дерматовенерології. Насамперед це стосується побудованих

дискримінантних моделей можливості виникнення доброякісних невусів в залежності від антропометричних або дерматоскопічних показників, використання яких надає можливості здійснення ефективного скринінгу чоловіків, схильних до даного дерматозу.

Отримані результати дослідження впроваджені в лекційні курси та використовуються під час практичних занять кафедр дерматології та венерології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, шкірних та венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та дерматовенерології Буковинського державного медичного університету. Результати досліджень вже впроваджені в практичну діяльність лікарів шкірно-венерологічного відділення військово-медичного клінічного центру Центрального регіону та консультативно-діагностичного відділу КНП «Вінницького обласного клінічного шкірно-венерологічного центру Вінницької обласної ради».

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження рекомендуються до подальшого впровадження та використання в навчальному процесі та практичній діяльності кафедр шкірних та венеричних хвороб, кафедр дерматології та венерології закладів вищої медичної освіти України; використання під час написання монографій та підручників з дерматології; застосування в практичній діяльності лікарів та профільних медичних лікувальних та діагностичних закладів.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

У дисертаційній роботі та у наукових публікаціях Набіля Басіма Юсіфа Хаддада не встановлено ознак порушень академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертації програмою «StrikePlagiarism.com» не виявлено плагіату, самоплагіату, фабрикивання або фальсифікації даних; рівень

оригінальності тексту склав 98,54 %.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Вважаю, що дисертаційна робота **Набіля Басіма Юсіфа Хаддада на тему: «Конституціональні аспекти виникнення доброякісних невусів»**, що представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові, науково-обґрунтовані результати досліджень, які дозволили вирішити важливу, актуальну науково-практичну задачу для медицини – встановлення відмінностей антропометричних та соматотипологічних показників між здоровими та хворими на доброякісні невуси чоловіками загалом та між хворими на доброякісні меланоцитарні прості, диспластичні й вроджені невуси та немеланоцитарні невуси чоловіками, визначення особливостей дерматоскопічних показників у хворих чоловіків та їх кореляцій з антропо-соматотипологічними показниками і побудови дискримінантних моделей можливості виникнення доброякісних невусів в залежності від особливостей конституціональних параметрів тіла або дерматоскопічних показників. Отримані результати, основні положення та висновки дисертації мають важливе теоретичне та вагоме практичне значення для медицини.

За актуальністю, науковою новизною, методологічним рівнем виконання, достовірністю й вагомістю отриманих результатів та оформленням представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії дисертація у повному обсязі відповідає існуючим вимогам згідно Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а дисертант **Набіль Басім Юсіф Хаддад**

заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

д. мед. н., професор, завідувач кафедри
шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО
ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Сергій БОНДАР